

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Bernardini Scardaeonii Patauini Presbyteri de Castitate Libri Septem

Scardeone, Bernardino

Venetiis, 1542

De mortibus inusitatis, & repentinis cap. li

urn:nbn:de:hbz:466:1-30433

E Tenim cogimur misereri humanæ conditioni: cui præter tam multa, uariâq; morborû genera, quæ nos obsidant cruciant, premunt: quasi parum ea essent ad perdendum idonea: addita sunt quoque tot pericula ad perniciem, morbis ipsis peiora. Heus tu, qui te & beatum, & florentem putas: ecce potes repentina morte cadere: mortiferarum bestiarum quantulo ictus dente mori: paruulo impulsu, aut lapsu conteri: leui perfractus aura congelari: aquis obrui: pusillo etiam gurgite suffocari: ruina opprimi: uehiculo euertere: quo decuti: incendio absumi: grandine cedi: fulmine percuti: ueneno tolli: hiatu terræ glutiri: aut etiam ut Anacreon poeta, angustia uuae acino: uel ut Glaucus, melle: aut sicut L. Tiritius, mulso: siue ut Appius Sæperius, ouo, seu boleto, ut Claudius Cæsar: uel ut Fabius prætor, abortio, in lactis haustru, pilo. Quin potes etiam sicut pherecides poeta, & philosophus, Pythagoræq; præceptor erumpente è uentre serpentium copia, euiscerari: uel ut maximus ille Romanorum dictator Scylla, scatentibus in toto corpore pediculis, miserabiliter consumi: aut, quod euenire frequentius solet, canum moribus laniari ut Acteoni, & Euripidi tragico contingit: quorum alter in uenatione, alter è conuiuio domum repetens discerptus est. Nam hæc bestia & si sit blanda alioqui, & fidelis domino: plerunque tamen percita rabie, uiolentius, atq; atrocius, quàm aut leo, aut lupo offendit. Nostra ætate Venetiis pictor quidam non ignobilis, catella quam in delictis habuerat, factæ rabidæ morsu leuiter comprehensus, paulo post eadē rabie correptus immaniter furens interit. Quid ergo potes uel crabronis aculeo ictus mori: ut annis superioribus puella quædam agrestis in agro Taruisino. Sed et Araneæ et morsu, nedum uiperæ, occidi potes: nam et tã domestici aialunculi legimus hominem ueneno necatū.

DE RATIONE COERCEN. LIBID.

Nullam est quidem tam mansuetum animal, ut ab eo aliquod uitæ discrimen nobis imminere non possit: ta- ceo autem bouem, equumq; asinum, & mulum, anima- lia domestica, quibus nunquam expedit fidere: quando ab his plane multos, & magnos, et illustres uiros scimus aliquando fuisse interfectos. Adde etiam q̄ nulla fera be- stia quantumuis sæua perniciosior esse potest, quam ho- mo homini, si uelit: ut iure & merito emanauerit inde p̄ uerbum. Homini homo lupus. Nam re uera multo plu- res homines hominum manibus, quam omni reliqua fortunæ calamitate tolluntur. Nulla (inquit Cicero) iam detestabilis pestis est quæ non homini ab homine nasci- tur. Est enim quotidianum, ac penè inuitabile, quod ab homine imminet homini discrimen. Præuidetur siquidē tempestas antequam surgat: crepant ædificia antequam corruant: præit fumus incendium: at subita & improuisa est ab homine pernicies: ut neq; uxori, neq; liberis, neq; seruis & inimicis fidendum sit nobis. Hoc anno & foetus quæ suis insidiis generum interficiendum produxit, & ancilla domestica, quæ dominæ propinauerat uenenum Patauii publice combustæ sunt. Superiori sæculo tem- pore Eugenii Pont. Max. Angelus illustris cardinalis (ut refert Poggius) à cubiculario, quem sibi unum om- nium fidū existimabat, meridiano somno quiescens gla- dio transfossus est, & mortuus prius, quam experrectus. De immanitate filiorum in parentes, & uxorū in uiros, satis supra dictum est loco suo, ut hic repetere non sit opus. Quid q̄ etiam expirare, ac mori ipso in coitu, ac in confictu libidinis repentina morte potes: atq; ut sa- cerdos olim quidam (de quo refert Petrus Damianus) qui uno eodemq; momento, & corpus dimisit cloacæ, & animam transmisit ad gehennam: Cornelius Gallus prætorius, & T. Ætherius eques Rom. inter usum puer- rilis ueneris, & ipsi defuncti sunt: genus sane mortis foe- dum dignumq; tali flagitio. Non ne frequēter audimus

alium inter coenandum, alium inedia, aliū crapula, alium
 alia superfluitate defunctum: Multos absorbet immode-
 rata tristitia, quosdā metus, plures luxuria. Somnus qui-
 busdā sempiterna mors fuit, ut Pindaro poetæ, qui dor-
 miens spiritum exhalauit: utq; Antiocho, qui præ nimia
 tristitia consopitus interit. Examinauit etiam pluresq;
 gaudium improuisum: nā de tristitia, et metu minus mi-
 randum est. Legitur si quidem Sophoclem illum tragi-
 cum poetam immoderato gaudio expirasse animā: &
 Chilonem senem complexum filium in Olympia coro-
 natum ex tam insperata lætitia repente mortuum concis-
 disse. Nec secus euenit Diagoræ, qui tris filios in eodem
 Olympiæ die coronari conspiciens, ibidem in stadio, in
 conspectu populi, ac in oculis, et manibus filiorum ani-
 mam præ gaudio efflauit. Idem gaudium Philippidem
 comœdiarum poetam in certamine poetarum ob uis-
 storiam præter spem partam, necauit. Contra mœror
 Periædrum, & Menippum leto dedit, sed & risus immo-
 dicus Philomenem sustulit: sicut Homerum poetarum
 omnium maximum uerecundia, quum quæstionem à
 piscatoribus propositam soluere nesciuisset. Legitur Ma-
 cellonem quendam una cum uxore prima nuptiarum
 nocte ictos fulmine conflagrasse. Similis uis & Herenniu
 occidit serena die, sed ut taceam innumera pericula flu-
 minum, maris, terræ, hostium, latronum: quod quæso tē-
 pus morti exemptum est: qui locus: quod iter: quæ
 actio: quod officium? De foro (inquit, D. Augustinus) res-
 diens quidam domum sanis pedibus, cecidit, fregit tibiā,
 & ex illo uulnere statim moritur. Quisnam uidetur esse
 sedente securior: de sella tamen, in qua sedebat, Heli sa-
 cerdos maximus cecidit, et collisus terræ, repente obiit.
 Superuacaneum hic duxi referre non uulgares, et repen-
 tinas mortes plurimorum quas nobis Plinius longa se-
 rie, et eleganti oratione commemorat. Non desunt et uo-
 nostro innumera exempla, quæ referantur, si uacet recen-

DE RATIONE COERCEN. LIBID.

tere. Accidunt quotidie nouæ, & improuise mortes, quæ nos doceant quantopere fidendum sit uitæ huic nostræ, tam fragili, tamq; caduce. Mors quidem sola (ut ait ille) fatetur quātula sint hominum corpuscula, quæ sane quæ tam facile dissoluantur, & pereant, uere fictilia, uel quod fragilius esse nequit, constricta gelu uideri possunt, potius, quàm solidum quicquam, aut durabile diu. Nam fictile, ac uisum, & si natura fragile est, seruari tamē cautione diutissime potest: at gelu, & glacies, quoquomodo seruetur, diu stare non potest: quin aduentante uere, ætatis feruore liquetur. Vide ergo quæ sit conditio nostra mortalium: quàm calamitosa, quàm fragilis quibus hostibus, quibus morbis, quibus casibus expositi omnes sumus: ut merito iam non tam ex argilla, & luto ficti, quæ glacie, & gelu concreti esse uideamur. Sed heu quæ innumerabilia, & penè infinita nobis sint mortis discrimina: nullum tamen salutis, aut securitatis satis certum iudicium haberi, usquam potest: nullum præfinitum uitæ spacium, nullus tutus locus, nulla idonea, & absq; formidine commoratio. Num tu ergo haberi satis sanus potes, & nō potius uecors, et prorsus amens, si tantis oblesus periculis securus, degas? & in tanta expectatione mortis nihil pares. Quisnam casus esse potest: quodue leti genus, quod possit homini accidere, ut idem singulis non sit formidandum. Nemo (inquit Seneca) tam diuos habuit fauentes, crastinum ut possit sibi polliceri. Cuius sane accidere potest, quod cuiquam accidit, ille occiditue gladio, aut præcipitio, aut alio quouis modo, & tu similiter occumbere potes. Hoc unicum leuamen est timoris, ut sis semper mori paratus. Quapropter non ab re in euangelio Christi sæpe monemur uigilare, & esse parati: quia nescimus qua hora dominus uenturus sit. Propterea merito quidem laudatur senioris cuiusdam spectatae sanctitatis dictum, qui quum aliquando in sequentem diem ad conuiuium inuitatus fuisset, inuitanti

se respondit. Si quid est in me, quod opus sit tibi, aut amicis, ecce praesto sum uobis: quid uero cras agendum sit, uos cogitate, quibus uacat: equidem ego iam multis annis crastinum non habeo, ut de eo uobis ualeam certi quidpiam polliceri. O foelicem & fortunatum certe hominem, qui aequae nihil sperat, aut uertur de crastino, sed diei praesentis spacio contentus, hunc, ut extremum aspicit, atque ut extremum dispensat: semperque est ad moriendum paratus, quando mors propter incertos casus semper immineat, & propter uitae breuitatem longius abesse non possit.

De breuitate uitae praesentis. Cap. LII.

Sed esto quae ipsa quae fortuita sunt, & inimica uitae, cuiquam nostrum non noceant: sed potius prospere foeliciterque nobis cuncta succedant, quid tamen omnibus tamen citius, seriusue tandem moriendum est. Subeunt morbi tristisque senectus. Et labor & durara rapit inclementia mortis, ut elegantissime Maro poeta cecinit. Quanta est quae uita hominis, quae septuaginta annorum circultu uniuersa concluditur: uel si forte in potentatibus octoginta anni intercesserint (ut Psal. 39. psallit propheta) amplius eorum labor, & dolor. Mors ergo (ut dixi) longius a nobis omnino abesse non potest, aduolat enim & pertransit aetas iuuentutis omni uento fugacius. Vnde poeta.

Festinat decurrere uelox
 Flosculus angustae, miseraeque breuissima uitae
 Portio dum bibimus, dum ferta, unguenta puellas
 Poscimus, obrepat non intellecta senectus.
 Etenim quicquid agas, siue comedas, siue bibas, siue ludas, uita ipsa pertransit, et quotidie morimur, & quotidie demitur aliqua pars uitae: atque omnis hora per tacitos, fallentesque cursus nos morti applicat,